

## वसला देशमुख यांचे निधन

। मुंबई । वृत्तसंस्था ।

मराठी व हिंदी चित्रपटसूचीतील प्रसिद्ध अभिनेत्री वसला देशमुख यांचे निधन (१२ मार्च) दुपारी निधन झाले. वसला देशमुख या सुप्रसिद्ध मराठी अभिनेत्री रंजना देशमुख यांच्या आई होत्या. वसला यांनी आपल्या करिअरची मुरुवात तुकान और दिव्या या हिंदी चित्रपटातून केली. त्यांचे फायर, नापचमी, जल विन मछली नृत्य विन विजली असे अनेक चित्रपट गाजले होते. पण सुहाग या चित्रपटातून त्यांना खाच्या अथवा ऑलख मिळाली. त्यांनी पिंजरा आणि नवरंग चित्रपटसूचा काम केले होते. आई, मावरी, काकू, आजी अशा विविध भूमिकेतून त्या प्रेक्षकांसाठे आल्या. वसला यांच्या निधनानं संपूर्ण कलाविश्वावर शोककळा पसरली आहे.

# कृषीवले

रायगड ॥ रविवार, दिनांक १३ मार्च २०२२

किंमत  
४ रु

## बळीराजाच्या मार्गे शेकाप ठाम

। अलिबाग । वाताहर ।

गणगडह संर्गी राज्यातील शेतकरी, प्रकल्पसर्ताना भूसंपदनाचा फायदा घ्यावा, यासाठी विशेषज्ञ अधिवेशनात आवाज उठवून तसा कायदा करून घेण्यात यश आले असून, शेतकरी कामगार पक्ष नेहमीच शेतकरी, प्रकल्पसर्ताच्या पाठींशी ठामपणे उभा राहिला असल्याचे आम. जयंत पाटील यांनी सांगितले.

सध्या सुरु असलेल्या विधीमंडळाच्या अर्थसंकल्पीय अविवेशनात आ. जयंत पाटील यांनी वेण, रोहा, खालास्त्रमधील एमआयटीसीच्या प्रकल्पात शेतकऱ्यांना योग्य तो मोबाला मिळाल्यासाठी लक्ष्यवेधी सादर करून सरकारचे लक्ष्य वेधले होते. त्याची दखल घेते उद्योगप्रंती सुभाष देसाई यांनी प्रकल्पप्रस्ताच्या

► पान २ वर

शेतकऱ्यांना जास्तीत मिळाला यासाठी भूसंपदन कायद्यात सुधारणा केलाचे पहिल्यांदा घडले आहे. त्यामुळे या परिवर्तनाची इतिहास देखील नोंद घेईल.

- आ. जयंत पाटील

आम.जयंत पाटील यांची ज्वाही  
शेतकरी संघटनांकडून जाहीर आभार

### मला अलिबागकर असल्याचा अभिमान

। अलिबाग / सोणांवा ।

विशेष प्रतिनिधी । मी अलिबागकर असल्याचा मला अभिमान आहे, कारण इथे जी सुख-शांती, समाधान आहे, ती इतर कुठेच नाही, हे मी ठामपणे सांगतो, असे गौरवेदारा रवा शास्त्री यांनी अलिबाग-रेवस मार्गावरील कनकेश्वर फाटा येवेल चौकीच्या सुशोभीकरणाच्या लोकार्पण सांस्कृतिकप्रसादी काढले.

भारतीय क्रिकेट स्पर्धेत खेळत असलेला साधारण ३० वर्षांपूर्वी म्हणजे १०/१२ सालांमी अलिबागला आवास-सासवणे येण्ये राहण्याला आलो, तेव्हा येथील अनंदी वातावरण

। मुंबई । वृत्तसंस्था ।

कर्मचारी भविष्य निवांह निधीच्या ठेवीवील व्याजदर वाढवण्यारेकारत असणाऱ्या नोकरीरांना मोठा फक्तवा वसला आहे. ईपीएफओने व्याजदर वाढवण्यारेकारत कर्मी केला आहे. ईपीएफओच्या बैंकीकीत पीएफचे व्याजदर कर्मी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे. दोन दिवसीय बैंकीकीत व्याजदर कर्मी करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. कर्मचारी भविष्य निवांह निवी संस्थेने (ईपीएफओ) २०२१-२२ आर्थिक वार्षासाठी व्याजदर ८.१ टक्के राहणार असल्याची घोषणा केली आहे. जो २०२०-२१ मध्ये ८.५ टक्के होता.

### सीबीएसईच्या तारख्या जाहीर

। मुंबई । वृत्तसंस्था ।

कर्मचारी साम्यांकण मंडळ सीबीएसईच्या इयत्ता दहावीचे वेळापत्रक जाहीर झाले आहे. दुपार्या सरात पार पण्याच्या परीक्षा २४ एप्रिलपासून सुरु होणार आहेत. २४ मे पर्यंत या परीक्षा मुरु असतील. बोडीने cbse.gov.in आणि cbse.nic.in या दोन्ही संकेतस्थळावर उल्लङ्घ आहे. यंदा सर्व पेपर ऑफलाईन पद्धतीने घेण्यात येणार आहेत. सीबीएसई १०वीच्या परीक्षांची प्रक्रिया १२ वीच्या परीक्षांप्रमाणेच पार पडेल.

**खो-गो®**

**कफ-पिल्स**

खोकल्यावर अत्यंत गुणकारी गोळया

Trial Pack ₹10/- KHO-GO® KHOGO® KHOGO® KHOGO®

कोरडा खोकला घशातील खवरखव घसा दुखपणे हागवर गुणकारी सर्व केमिस्टमध्ये उपलब्ध कफ सुटून घशाला त्वारीत आराम मिळतो.

अहिल्या आयुर्वेदिक औषधालय, मुंबई ६३. HelpLine No: +91 8108130009 • www.khogo.in

### Success Story PRO IIT ACADEMY Coaching Classes

Heartily Congratulation to Dnyaneshwar for Securing 92.47 percentile score in CET 2021 Exam.



**Previous Score Card**  
Studied in other Local Coaching Classes  
**Physics: 14.83**  
**Chemistry: 20.46**  
**Mathematics: 42.03**  
**Total: 19.81**

After 1 year Coaching

Both Marksheets of the same student



**New Score Card**  
Studied with PRO IIT ACADEMY  
**Physics: 96.01**  
**Chemistry: 85.61**  
**Mathematics: 91.93**  
**Total: 92.47**

**JEE / NEET / CET / NATA / NID / UCEED**  
**8390750389 / 9762026512**

Manohar Niwas, 2nd Floor, Chinchpada, Near Soham Hospital, Behind Amul ice-cream Parlour, Pen.

निकालानंतर...

पान  
दृ  
वर

## प्रथम गुणवत्ता



कै. अनंतराव गोटीराम देशमुख

सहवास जरी सुट्टा,  
स्मृती सुगंध देत राहील  
आयुष्याच्या प्रत्येक वळणावर  
आठवण तुमची येत राहील  
तुमच्या पवित्र स्मृतीस आम्हा सर्वांची

**भावपूर्ण श्रद्धांजली**

शोकाकुल  
समर्पण देशमुख परिवार

## देवेंद्र फडणवीसांना नोटीस

चौकशीला हजर राहण्याचे पोलिसांचे आदेश

। पुणे । वृत्तसंस्था ।

राजभास गाजलेल्या रस्मी शुक्रवारी रात्री उशिरा झोपडपडीला आग लागली. या आगीत ७ जणांचा होरपळून मृत्यु झाला. मिळालेल्या माहितीनुसार, आग लागताच या घटेची माहिती अग्निशमन देण्यात आली. दरम्यान, अग्निशमन दलाचे पथक तातडीने घटनास्थळी पोहाचले व मदतकारी सुरु केले. याबाबाचा अधिक तपास पोलीस करत आहेत.

व सुव्यवर्थेचा प्रश्न निर्माण होण्याची शक्यता असल्याने ते रविवारी पोलीस ठाण्यात जाणार नाही. उलट पोलिस आधिकारीच त्याच्या सापर बांग्यावर जाणा असल्याची माहिती सुशीली दिली आहे. दरम्यान, यांनी चौकशीला हजर राहण्याचे आदेश राजकीय नव्यांचे फोन टॅप प्रकरणाची कणागाली नेमतेल्या समितीने सादर. ► पान २ वर

## लुकमाने ह्यात तेल

भाजणे, पोळणे, कापणे, मुरगळणे, सुजण, मुकामार, मुळव्याध, जखमा, अंगमसाज या वेदनांवर गुणकारी।

Mfg. By: M/s Angelia, MUMBAI. Tel.: 022-23441456. www.lookmanehayattel.com | सर्व स्टोअर्स आणि केमिस्ट मध्ये उपलब्ध



## PNP HOLYCHILD CBSE SCHOOL

info@pnpholychildschool.in  
www.pnpholychildschool.in**NO  
DONATION**

"Tejas's family has to move from one city to another for the work.  
THANKS TO CBSE that his education is never hampered."



**JOIN  
CBSE**  
1st to 9th Grade

MV7R+9MG, Near Gokuleshwar Temple, Veshvi, Alibag, Maharashtra 402201  
+91 9657194455, 9860658255, 7756097193



महत्वाचे

बीएसएनएलच्या  
कार्यालयाला टाळे

श्रीवर्धन : शेंगील भारत  
संचार निगम मर्यादित या  
दूरध्वनी कार्यालयाता अपुरा  
कर्मचारी वार्षिक ठार्डे लावले  
आहे. बंद अवघेण्ये असलेल्या  
कार्यालयामुळे समस्या अवधा  
तक्रार नोंदवण्यासाठी आलेल्या  
ग्राहकांना निराश होऊन परतावे  
लागत आहे. गमतीचा भाग  
म्हणजे, ग्राहकांना दर महिना  
दूरध्वनी बिल खर्चात असलेल्या  
अवधीस आणि दूरध्वनीचे बिल  
न खर्चात आपली दूरध्वनी  
सेवा खंडित करण्यात येत्त. असे  
सांगण्यात येते. तालुक्यातील  
काही ठिकाणी दूरध्वनी सेवा  
खंडित झाल्यामुळे ग्राहक आपली  
तक्रार नोंदवण्यासाठी कार्यालयात  
येतात; परंतु अपुरा कर्मचारी  
वार्षिक येथील कार्यालय बंद  
अवघेण्ये बघावावास मिळते.

## उरण येथे विद्यार्थिनींना सायकलींचे वाटप



उरण | वार्ताहर | चिन्हनेखा पाटील यांची सामाजिक बांधिलिका

शेतकरी कामगार पक्षाच्या  
मिळाला आधारीप्रमुख वित्तेखा  
पाटील यांच्या प्रयत्नांनुसार  
सीएफटीआय कंपनी आणि शेरेन  
बायोमैडिसिन या कंपनीच्या संयुक्त  
विद्यमाने उरण तालुक्यातील इथाता  
पाचवी ते नववीच्या विद्यार्थिनींना  
५० सायकलींचे वाटप करण्यात  
आले. यावेळी सामाजिक कार्यकर्त्ता  
तथा शेकापाच्या नेत्या सीमा घरत  
उपस्थित होते. चिन्हनेखा पाटील  
व सीमा घरत यांनी समाजाभिमुख  
कार्य घडवून आणल्याबद्दल त्यांना  
धन्यवाद देण्यात आले.

उरण येथील एस.एस. पाटील  
इंटरनेशनल स्कूलमध्ये हा कार्यक्रम  
पार पडला. यावेळी शेकापाचे

## महाड ग्रामीण रुग्णालयाला आग

| महाड | प्रतिनिधी |  
महाड येथील ग्रामीण  
रुग्णालयात सकाळी दहाच्या  
सुमारास रुग्णांचे कपडे, चादर  
धूण्यासाठी असलेल्या वॉर्सिंग  
मशीन खर्चाला शॉर्ट सर्किटमुळे  
आग लागली. आग लागल्याचे  
समजतात रुग्णालयातील  
कर्मचाऱ्यांनी सर्व रुग्णांना  
रुग्णालयाबाहेर काढले. त्यामुळे

सुरुदेवाने जीवितहानी टल्ली आहे.

याआधीही असाऱ्या आग  
लागण्याचा प्रकार घडला होता.  
या आपांमुळे रुग्णांची धावफल  
उडाली, तर या आगीत वॉर्सिंग  
मशीन जळून खाक झाल्या.  
घटनास्थळी महाड नगर परिषद  
अग्रीशमन दलाची टीम पोहोचून  
आग नियंत्रणात आण्यात आली  
आहे. आपांमुळे रुग्णालयात

जात होती. अखेर अंवरनाथ

नगरपालिकेचे ही मोहीम हाती

संवर्धनाची मागणी केली

जात होती. अंवरनाथ

नगरपालिकेचे ही मोहीम सहा

येण्यात आली असून, येत्या

## सगुणा रुरल फाऊंडेशनचा यशस्वी प्रयोग

### नदीचे प्रवाह सुरक्षीत

उल्हास नदीची उपनदी  
असलेल्या वालधुनी नदीचे  
संवर्धन केले जात आहे. उल्हास  
नदीवर प्रभावी उलेल्या सगुण  
जलसंवर्धन तंत्राची माहिती  
सगुणा रुरल फाऊंडेशनचे प्रमुख  
चंद्रशेखर भडसावळे यांनी दिली आणि  
अंवरनाथ शहरातील पी.डी. कारखानीस  
महाविद्यालय, भटीनी मंडळ शाळेचे विद्यार्थी, पालिकेचे सफाई  
कर्मचारी युवा युनिटी फाऊंडेशन, वालधुनी जल विरादणी,  
आरोग्य अधिकारी सुरुश पाटील आणि पर्यावरणप्रेमी प्रदूषण  
झालेल्या नदीत उतरले.

जागतिक पर्यावरण दिनापर्यंत  
ही मोहीम चालवली जाणार  
आहे. वालधुनी नदीला सहा



वेगवेगळ्या भागात विभागानु  
नदीलील स्वच्छेतेला सुखात  
करण्यात आली आहे.



### सगुणा तंत्राचा वापर

जीवाणुना मदत द्यावी यासाठी वालधुनी नदीवर  
शिवांमंदिराजवळ यावेळी एक मातीचा बंधारा बांधण्यात आला.  
या बंधाराच्यावळ साचाणाचा पाण्यात प्राणवायूवर जगणारे  
जीवाणु सोडले जाणार आहे. त्यांच्या मदतीने पाणी शुद्ध  
होण्यास मदत होत असते. ही सगुणा जलसंवर्धन तंत्राच्या  
माध्यमातून उल्हास नदी थेट कर्जतपासून कल्याणाच्या  
खालीपर्यंत टिटवाळापर्यंत जलपर्यामुक्त झाली आहे. तेच तंत्र  
वालधुनी नदीचे संवर्धन करण्यासाठी राबविले जात आहे.

## ग्रामीण रुग्णालयाचा सहाय्यक अधीक्षक लाचखोर

### एक हजाराची लाच घेताना रंगेहाथ ताब्यात

#### | महसळा | वार्ताहर |

पावेलजवळील करंजाडे

कॉलेजे फाटा येथे दुपारच्या

सुमारास एका झांपडीला

ल १ ग ले ल १ या

आगीत वृद्धाचा

होरपळून मृत्यू

झाला आहे.

करंजाडे कॉलेजे

फाटा येथील दुपार

सेवर २ ऐ, अंकिस्स बैंक्या

मार्गील बाजूस असलेल्या

एका झोपडीस अचानकपणे

आग लागली.

या झोपडीमध्ये

सादिक विद्यक शेख (६५)

हे झांपले होते. त्यात त्यांचा

दुर्दृश्य दुर्दृश्य नदीवर

होरपळून मृत्यू

झाला आहे.

तसेच सामानाचेसुद्धा

मोठे नुकसान झाले आहे.

या आगीची

माहिती नोंदविली

होती. तक्रारदार यांनी

नोंदविली होती.

तक्रारदार यांनी

मार्गदर्शनाखाली

अनुंगांगे

दिलेल्या तक्रारीच्या

सुमारा सोनावणे, पोहवा असून

करून, मोठा पाटील,

विनोद

केली असता

तक्रारदार यांच्याकडे दोन

जावे, पोलीस सचिन पाटक,

चांप्योउत्पन्न घरावाहने

यांनी दिली

होती.

त्यांच्या विभागात

मार्गदर्शनाखाली

अनुंगांगे

दिलेल्या

तक्रारीच्या

सुमारा सोनावणे,

पोहवा असून

करून, मोठा पाटील,

विनोद

केली असता

तक्रारदार यांच्याकडे दोन

जावे, पोलीस सचिन पाटक,

चांप्योउत्पन्न घरावाहने

यांनी दिली

होती.

त्यांच्या विभागात

मार्गदर्शनाखाली

अनुंगांगे

दिलेल्या

तक्रारीच्या

सुमारा सोनावणे,

पोहवा असून

करून, मोठा पाटील,

विनोद

केली असता

तक्रारदार यांच्याकडे दोन

जावे, पोलीस सचिन पाटक,

चांप्योउत्पन्न घरावाहने

यांनी दिली

होती.

त्यांच्या





# ਮਾਹੁਰ

चिंतन  
प्रसाद केरकर  
९८६७७२९९३०

तर प्रदेशाचा निकाल  
अनपेक्षित लागला असला तरी  
सर्व विरोधी पक्षांसाठी तो एक  
जबरदस्त दणका म्हणावयास  
वा. २०१४ साली झालेल्या पराभवातून  
गऱ्येस काही विजयी उसकी घ्यायला तयार  
काही असेच दिसते. दिल्लीतील यशानंतर सात  
र्थानंतर 'आप'ने सीमोलांघन केले असून,  
'आप'ने पंजाबमध्ये सत्तेपर्यंत मजल गाठली  
माहे. पंजाबमधील जनतेने भाजप व काँग्रेस  
दोघानाही अवहेले आहे. लोकांना एक  
प्रशंक्त पर्याय पाहिजे होता, तो 'आप'ने  
देला व त्यासाठी त्यांचे दिल्लीतील काम  
'आप'ला मदतीला आले, असेही म्हणता  
ईल. अर्थात, याचा अर्थ आप हा भाजपला  
पर्यंथ पर्याय देशपातळीवर देऊ शकेल असे  
देसत नाही. काही अर्थी आप ही एक  
भाजपची टीम बी असल्याचे मत प्रदर्शित

कले जाते, त्यात काहीसे तथ्यदेखील आहे. सध्या तरी आप भाजपच्या विरोधात भूमिका घेऊन वाटचाल करीत आहे. पंजाबमधील आपची कामगिरी उल्लेखनियच आहे. आता जनतेचा विश्वास टिकवून त्यांना सर्वेतील पुढील वाटचाल करावयाची आहे. उत्तर प्रदेश हे देशातील सर्वाधिक मोठे राज्य. त्यामुळे सर्वांत जास्त संख्येने लोकप्रतिनिधी असलेले राज्य. येथे जो सर्वेत असतो, त्या पक्षाचा केंद्रात सत्ता स्थपनेचा मार्ग सोपा जातो, असा आजवरचा इतिहास आहे.

झाला आहे. जनतेला त्यांच्या जीवनातील मूळभूत प्रश्नांपेक्षा रामर्मदिर उभारणीचा प्रश्न महत्वाचा वाटतो, हेच हा निकाल सांगतो. अडवार्णींनी काढलेल्या खथ्यात्रेपासूनच उत्तर प्रदेश भगवा व्हायला सुखावत झाली होती. आता हिंदुत्वाचा उच्चांक गाठला गेला आहे. तरुणांच्या हाताला रोजगार नाही, वाढती बेकारी, कोरोना काळात आरोग्य व्यवस्थेचे निघालेले दिवाळे या सर्व बाबी फिक्या पडाव्यात एवढी जबरदस्त ताकद हिंदुत्वात आहे. आपल्याकडील जनता कोणत्या बाबींना सध्या प्राधान्य देत आहे, हेच यावरुन समजते. भाजपची ताकद म्हणजे त्यांचे संघटन, कार्यकर्त्यांची भारलेली फळी, अगदी सूक्ष्म पातळीवर केले जाणारे नियोजन, पक्ष कार्यकर्ते सोडूनही इतर लहान मध्यम संस्थांमार्फत मिळणारा पाठिंबा, सध्या जनतेचे मत बनविण्यास आधारभूत ठरलेल्या सोशल मीडियाची जबरदस्त टीम, मध्यमवर्गांचा असलेला पाठिंबा, हे सर्व काही एका दिवसात होत नसते.

भाजपने गेल्या काही वर्षांत सत्तेवर येण्याअगोदर व सत्तेवर आल्यावरही त्याची आखणी केली. यावेळची उत्तर प्रदेशातील ही निवडणूक हिंदुत्वाच्या मुद्दावर लढवली गेलेली नाही. मात्र, हिंदू मर्ते कशी केंद्रित होतील, हे भाजपने नियोजनबद्ध पाहिले. गेली तीस वर्षे राज्यात सत्तेपासून दूर असलेला कांग्रेस पक्ष यावेळी फारसे काही करु शकलेला नाही. यावेळी पक्षाने प्रियांका गांधींना प्रोजेक्ट करून माहिला व तरुणांची मोट बांध्याचे ठरविले होते. परंतु, तो त्यांचा प्रयोग काही यशस्वी होऊ शकलेला नाही.

गोव्यात कांग्रेस सत्तेवर येईल असे वाटत होते. परंतु, तेथेही त्यांची सत्ता हुकली आहे कांग्रेसने आता आपली ताकद ओळखून उड्या मारल्या पाहिजेत. विरोधी पक्षांची एकजूट करून एकत्र तरी लढले पाहिजे किंवा 'एकला चलो'चा नारा देऊन आपली वाटचाल ठेवली पाहिजे. भाजपचे गेल्या सावर्षांत यश यात आहे, की ते निवडणुका

जिंकत आहेत. पण, सत्ता जाऊनही त्यांचे आमदार फुटर नाहीत. इतर कोणाकडे आहे असे केडर किंवा धाकदपटशहा? ही भाजपची पहिली पिढी आहे की ज्यांनी विजय बघितला. अन्यथा तब्बल साठ-पास वर्षे ते फक्त लढत होते. त्यांनी विरोधात असताना अवहेलना सहन केली. लोकसभेत फक्त दोन सीट्स असूनही त्यांचा आवाज बुलंद होता. आज काँग्रेसकडे संसदेत पन्नास असूनही त्यांचा आवाज क्षीण आहे. सत्रेत नसूनही भाजप पक्ष साठ वर्षे ते माणसं जोड राहीला. त्याउलट, दोन टर्म सत्ता गेली तर काँग्रेसमध्ये फूट पडते, याचा अर्थ काय समजायचा. अर्थात, ७० व ८०च्या दशकात ज्याप्रमाणे काँग्रेस होती, आज त्याच स्थिती भाजप आहे. भाजपचेही काँग्रेसीकरण मुरु झाले आहे व त्यातून त्यांची अधोगती मुरु होण्यास काही फार वेळ लागणार नाही. महाराष्ट्रात तर भाजप म्हणजे चहापेक्षा किटली गरम असे झाले आहे व त्यांचा हा उन्माद या निकालानंतर वाढतच जाणार

आहे. या निवडणुकीनंतर भाजपमध्ये योगींचा उदय नव्याने झाला आहे. जरी या यशाचे शिल्पकार मोदी असल्याचे भासविले जात असले, तरीही योगींचे पारडे जड झाले आहे. या निवडणुकीचे दीर्घकालीन राजकीय परिणाम दिसणार आहेत. त्यातील भाजपची सत्ताकांक्षा सतत वाढत जाणार असून, त्यातून विरोधकांची सरकारे पाडण्याचे कार्य केले जाईल. त्यातून महाराष्ट्राचे महाविकास आघाडीचे सरकार अडचणीत आणले जाऊ शकते. खरे तर, पाडण्याचे प्रयत्न आता जोरात सुरु होतील. त्याबद्दल शरद पवारांनी भाजपला जे आव्हान दिले आहे. त्याचबोरब भविष्यात हिंदू-मुस्लिम संबंध आणखीन बिघडत जाणार आहेत. हे संबंध वाईट ठेवूनच भाजप आपली सत्ता राखू शकते. २०२४ सालची लोकसभा निवडणूक मोदी किंवा भाजप जिंकणार, हे आताच ठामपणे सांगू शकत नसलो, तरीही भाजपचे पारडे मात्र जड झाले आहे, हे नक्की.



# ଆମଦ୍ୟା ବାଇ



कोंडवाड्यातील शाळेनंतर ही नगरपालिकेची शाळा अती सुंदर वाटावी अशीच होती. पहिली ते आठवीच्या या शाळेत दर वर्गांची एकेकच तुकडी होती. आणि ती फक्त मुलांची होती. त्याकाळात अलिबागमध्ये वीज नव्हती. तरीही 'एल' या इंग्रजी आकाराच्या या शाळेत उत्तम रीतीने हवा खेळत (वायुवीजन) असे. समोरच मुलांची शाळा होती. मध्ये मोरुं मैदान होतं. वर्षातील अनेक महिने ते हिरवं असायचं. गंभत अशी, की त्या मैदानात नव्हती तरी आमच्या मनात तिथे एक लक्षण रेषा असावी, कारण आम्ही चुकूनही कधी एकत्र खेळलो नाही वा चुकूनही कधी जिथे मुलगे असू शकतील अशा मैदानाच्या भागात गेलो नाही. त्यालाही कारण होतं, मैदानच एवढं मोठं होतं, की तिकडची मुलं कधी इकडे आली वा इकडच्या मुली तिकडे गेल्या असं झालं नाही. सकाळी ११ ते संध्याकाळी ५.३० पर्यंत शाळा असायची आणि इतर वेळेस शाळेची बैठी इमारत बंद असायची. आतासारख्या दोन वा तीन शिफ्ट नव्हत्या.

आमचा पहिलीचा वर्ग शाळेत शिरलऱ्यावर लगेच उजव्या हाताला होता. वर्गात इतक्या कमी मुली होत्या, की आम्ही सगळ्या दूरदूर बसल्यानंतरी बरीच जागा उतर होती. शिक्षण फुकट होत तरी फार कमी विद्यार्थिनी का होत्या वा का आहेत, एवढा विचार करण्याचं माझां वय नव्हतं. एक चौकोनी बसकट मी घरून नेत असे. साधारण ढाई ते दोन फुटांचा तो सतरंजीच्या तुकड्यासारखा दिसणारा चौकोनी तुकडा तेव्हा बाजारात मिळत असे. इतर काही मुली लादीवरच बसत. आम्ही सगळ्याच मैत्रिणी नेहमी वा सुटीत जमलेली भावंडं सगळे बैठे खेळ सरळ लादीवरच बसून खेळत होतो.

लहानपणी शाळेत इन्स्पेक्टर येणार असं कळत यांकी आम्हे मुलांना भीती का वाटायची कोणजाणे. जसं काही ते आमचीच डोकी तपासायला येताहेत, असं वागायचो आम्ही. पुढे पाचवीनंतर असं लक्षात आलं, की एका हुशार विद्यार्थ्याबोब एक जरा कमी हुशार विद्यार्थी असं बसवत आम्हाला. पण, ही गोष्ट पहिलीतली आहे, जेव्हा आम्हाला काहीच कळत नव्हत आणि ही आठवणदेखील माझ्या बाईंगी (जोग) मी मोठी झाल्यानंतर मला सांगितलेली आहे. एकदा एका इन्स्पेक्टरने 'कृपी एखादं गाणं म्हणार का?' असं विचारलं तर त्याला 'हो' असं म्हणत मी उठून त्याच्याजवळ गेले आणि त्याचे

कान धरत 'च्यावम्याव पत्रावलीचं पाणी प्याव, काशीत ज्याव खीर खाव' असं गाण म्हटलं होतं. आधी बावरला आणि मग चकित झाला होता तो.

आम्हाला पहिली ते चौथी सगळे विषय एकच बाई शिकवत. आणि शिकवण्यासाठी सगळ्याजणी बायकाच होत्या. त्यावेळी पहिलीला होत्या जोग बाई. बाकीच्यांची नावं विस्मृती गेली आहेत. त्याकाळी शिक्षकांना त्यांच्या आडनावाने संबोधण्याची पद्धत होती, आतासारखं पहिल्या नावाने नाही. नावाने हाक मारली की शिक्षक व विद्यार्थी यांच्यात जवळचे व मित्रत्वाचे नाते निर्माण होते म्हणे, ज्यामुळे मुलं पटकन शिकतात, असा अलीकडे समज आहे. आम्हाला मात्र थोडा धाकच होता शिक्षकांचा. तरीही तेब्हाच्या पद्धतीने तेही बरोबरच होतं. त्यावेळी तर शिक्षक आमच्या पालकांनाही

तरहा बोलवू वाहा. (पावऱ्या तर रसायन) जानव्या नारायणाला होता. नीट ओळखत. आणि त्यांचे पालकांशी मित्रत्वाचे संबंध होते.

इ सहरात राहिनार उत्तम जागेच्या बुष्डीत कठाव्या क्रमाताले ज.ज. स्फूरा आफ आठनवून १८७४ सालां जाडा जाई पडले. त्यानंतर तत्कालीन परिस्थितीत मुंबईमध्ये नुकत्याच सुरु झालेल्या मुंबई दूरदर्शनमध्ये ते रुजू झाले. पण, कारणावरून आईच्या सांगण्यावरून जागेच्या देखभालीसाठी त्यांनी तेहाची ६१५ रु.ची नोकरी सोडून ते अतिबाग तेल थळआगर येथे येऊन वास्तव्य करण्यास सुरुवात केली. आपल्या उदरनिर्वाहासाठी त्यांनी वेगवेगळे व्यवसाय झाडापासून तयार होणाऱ्या विरीच्या प्लेट, वाट्या हा त्यांचा अलीकडच्या काळातील नवीन व्यवसाय. हा व्यवसाय ते चालवून यशस्वी करीत आहेत. या व्यवसायात उत्तम गोखले यांनी स्थानिकांना रोजगार मिळवून दिला आहे.

**प्राप्तीनाक**

# मोहवणाऱ्या पत्रावळी

कणातील रायगड जिल्ह्याला  
भाताचे कोठार समजाऱ्यात येते. याच  
भातपिकाबारोबरच समुद्रकिनारपट्टीत  
नारळी, सुपारीच्या विस्तीर्णी अशा बागा आ-  
हेत. या बागांतून भरपूर प्रमाणात असणाऱ्या,  
नारळ-सुपारीच्या झाडांपासून तयार होणाऱ्या  
नारळ तसेच सुपारी व विचांचा उपयोग करून  
व्यवसाय करता येतो. किनारपट्टीचा भाग म्हणजे  
नारळी-पोकळीच्या बागा. उंचच उंच वाढत  
निसर्गाची शोभा वाढविणारी ही झाडे आकर्षणाचे  
केंद्र असतात. ही झाडे वाढत असतात आणि  
वाढताना आपल्या शरीरावरील एक-एक भाग  
खाली टाकत जातात. टोकाला आधी सुपारीची  
'गर्भधारणा' होते. म्हणजे, झाडांच्या बुद्ध्यावर  
विरीचा फुगवटा तयार होतो. आत पोफळी  
जन्मलेली असते. ती मोठी होत असताना ही  
विरी त्या फळांना संरक्षण देण्याचे काम करीत  
असते. फळे मोठी होतात, तशी विरी सुकून बाहेर  
लोंबू लागते आणि फळे पकव होत चालली की  
त्यांचे संरक्षण करणारा हा भाग आपसूक गळून

आर्टमधून ते १९७४ मध्ये जीजी आर्ट होऊन बाहेर पडले, त्यानंतर तत्कालीन परिस्थितीत नुकत्याच सुरु झालेल्या मुंबई दूरदर्शनमध्ये ते रुजू झाले. पण, काही घरगुती कारण घडली आणि आईकडून आलेल्या जागेच्या देखभालीसाठी त्यांनी तेव्हाची ६५ रुपयांची नोकरी सोडून थळ आगारात वास्तव्य केले. तेव्हापासून ते याच ठिकाणी राहतात. तसेही ते मूळचे रत्नागिरीचे. मुंद गाव, स्वच्छ असलेल्या थळ गावाच्या प्रेमात पडून ते इथलेच झाले. इथे राहत असताना उदरनिवाहासाठी त्यांनी वेगवेगळे व्यवसाय केले. विरीच्या प्लेट, वाट्या हा त्यांचा सगळ्यात नवा व्यवसाय.

थळ गावात आल्यानंतर १९७७ साला प्रथमत: एक पोलट्री मुरु केली. परिसरातील अनेक ग्राहकांसाठी ते ही पोलट्री चालवित असत त्याच्या जोडीला त्यांनी दुधाचा व्यवसायही केला. त्यांच्या गायीच्या दुधाचे संकलन ४० लीटरचे होते. मधल्या काळात पोलट्रीच्या जोडीला नगदी पैसा मिळविण्यासाठी त्यांनी चिकन सेंटरही उघडले. त्यांचे एक वैशिष्ट्य होते की, त्यांनी खाटकाचा व्यवसायही केला. स्वतः मांसाहार कधी केला नाही. पण, कोंबडी कापून विकण्याचा व्यवसाय मात्र १३ वर्षे व्यवस्थित केला. त्या जोडीला ते फोटोग्राफी करीत असत. त्या काळात रोल निगेटिव्हची फोटोग्राफी असे आणि स्वतःच्या स्टुडिओत रोल डेव्हलप केले जात. ही कामे इतकी असत की, दिवसभर रसायनात हात बुडवून बोटे लालसर होत. जवळ जवळ ७०० लग्नांचे फोटो त्यांनी काढले. असे वेगवेगळे त्यांचे व्यवसाय सुरु होते. यातच सन २०१५ मध्ये त्यांच्या हृदयावर बायपास शास्त्रक्रिय झाली आणि त्यांनी आपल्या सगळ्याचा व्यवसायांचा पुनर्विचार करण्यास प्रारंभ केला. पोलट्री, दूध व्यवसाय थांबला, चिकनचा तर आधीच थांबविला होता. फोटोग्राफीतील नवीन डिजिटल क्रांतीने घरोघरी फोग्राफर निर्माण केले, त्यामुळे तो व्यवसाय आधीच मोडीत निघालेला अशा स्थितीत आपल्या छोट्या शेतात भातासह

काही उत्पादने ते घेत होते.  
 चैन्रिला गोखले यांना व्यवसायाचे विराटरुप  
 अनुभवायला मिळाले. तेथे अनेक डीलर होते.  
 ऑस्ट्रेलिया, सिंगापोर, बैंकॉक आदी देशात  
 तेथून कंटेनर भरभरून मातल निघालेला होता. या  
 उत्पादनाचे मार्केट अमर्याद आहे, याची खात्री  
 गोखले यांना पटली. केरळमधील एर्नाकुलम येथे  
 हा व्यवसाय विस्तारल्याची माहिती गोखल्यांना  
 मिळाली होती. तेथून ते थेट एर्नाकुलमला पोह-  
 चेले. तेथे त्यांनी पेटाग्रीन नावाची एक कंपनी  
 पाहिली. त्याठिकाणी ४० मशीन्सवर काम चालू  
 होते. हे चिवत पाहिले आणि ते आश्वस्त झाले.  
 तेथून गावी परतल्यावर कंपनीने पाठविलेले मशीन  
 आले होते. त्याच्या इंजिनिअरने ते एका दिवसात  
 फिट करून ढिले

त्या मशीनची चाचणी झाली. तो इंजिनिअर परतला आणि गोखले पितापुत्रांनी ते मशीन पुन्हा एकदा पूर्णपणे उकळले आणि पुन्हा जोडून त्याची चाचणी घेतली. पहिला आठवडाभर ट्रायल चालू होत्या. ऑर्डर भरारू मिळाणार होत्या. सगळ्या



गोष्टी जुळत गेल्या. परंतु, एका मशीनवर काम भागणार नाही, हे त्यांच्या लक्षात आले. हा सर्व प्रवास दमदाक करणारा होता. त्यांना मुंबईमध्ये या उत्पादनाची ऑर्डर भरपूर प्रमाणात मिळाली.

महिनाभारत गोखले यांनी दुसऱ्या मशीनची ऑर्डर दिली आणि अल्पकाळात एक-एक करीत त्यांनी तब्बल सहा मशीन्स खरेदी केल्या. एका मशीनवर पाच डाय बसतात. या मशीनवरील डाय हा भाग सर्वांत महत्वाचा. त्याची तरतुदाही महागडी होती. त्यावेळी मोठ्या प्लेटचे डाय २६ हजारांपर्यंत होते. काही लाखांची गुंतवणूक डाईजमध्येच झालेली होती. अशा स्थितीत उद्योग सुरु झाल आणि गोखले पितापुत्रांच्या लक्षकात आले, 'स्क्याउ इंज द लिमिट'. आपण जे उत्पादना देतोय ते खूप सरस आहे. त्याला भावही चांगला मिळतो आहे. आपण बाजाराची गरज पूर्ण करणे अवघड आहे. अशा स्थितीत ते कामाला लागले. याच दस्यान त्यांनी साल झाडाच्या पानांपासून तयार होणाऱ्या शुगर कोटेड पत्रावलीचेही उत्पादन सुरु केले. त्यासाठी वेगळे डाय त्यांनी विकसित केले. एका दिवसात ६ ते ७ हजार पत्रावलीचे उत्पादन करण्याची त्यांची

क्षमता आहे. हे उत्पादन करीत असताना कितीही नेटाने त्यांनी काम केले, तरी ते बाजारपेठेत कमी पडतात. ज्यांना जेवण पाहिजे असेल, त्यांच्यासाठी ते नाशताचीही तयारी करू शकत नाहीत. ते हा व्यवसाय पूर्ण क्षमतेने चाल-वतात. १५ महिलांना रोजगार मिळतो. विन्या मिळविण्यासाठी खूप प्रयत्न करावे लागतात. सुपुरारीची चांगली लागवड जिथे आहे, तिथून ते प्राधान्याने हा कच्चा माल मागवितात. त्यांचा मुलगा तन्मय या व्यवसायात चांगले लक्ष देतो. 'शिकून इंजिनिअर होऊन कुठे तरी नोकरी शोधण्यापेक्षा चांगली मागणी असलेला रहचा व्यवसाय सांभाळ', हा वडिलांचा सळ्हा तन्मयने ऐकला आणि शेती, सुपुरारी आणि प्लेट यात तो लक्ष घालतो आहे. त्यांच्याकडे अस-लेली चमच्याची डाय खूप वैशिष्ट्यपूर्ण आहे. वाट्या, वैशिष्ट्यपूर्ण आहित. प्लेट्समध्ये त्यांनी विविध आकार, प्रकार तयार केले आहेत. डोसा इडलीसाठी खास प्लेट विकसित केली आहे. ही सारी उत्पादने मोहवणारी आहेत.



